

10.16x32.24	1	עמוד 21	גלובס - כותרת	02/04/2019	67865528-7
בוועד סנג'רו - ראש החטיבה למשפט פלילי וקרימינולוגי - 26330					

פלילים / טור אורח כרופ' בוועד סנג'רו

הקלות הבלתי-נסבלת של כליאת עברייני רכוש

בעבר כתבתי בקנאה על פסקדין שבו זיכה בית-המשפט לערעורים האיטלקי, אכיון חסר בית מאוקראינה, שבהיותו רעב נטל ממרכול בג'נובה פיסת גבינה ונתח נקניק, בשווי ארבעה יורו בלי לשלם. זאת, לאחר שהאיש הורשע ונידון לשישה חודשי מאסר ולקנס בגובה מאה יורו. הזיכוי בערעור בוסס על הסייג "צורך". ביהמ"ש לערעורים קבע שהנאשם נטל כמות מזון קטנה בשל צורך מידי וחיוני במזון. הזכות לשרוד הועדפה על פני זכות הקניין - כראוי.

גניבת מזון לילדים

עתה זכינו בישראל לפסיקה דומה: השופט מנחם מזרחי מבית-משפט השלום ברמלה, זיכה נאשמת ענייה שגנבה כרטיס-אשראי מתיבת-דואר, ורכשה באמצעותו מזון לילדיה. השופט הבהיר נכונה, שאמנם "אין כל הצדק למעשה גניבה (אך) לא ראוי להטביע את הסטיגמה הפלילית על המעשה המתואר בכתב האישום, לנסיבותיו - גניבה של מזון להשביע את רעב הנאשמת ורעבם של שני ילדיה הקטינים".

בלי לגרוע מנכונות עצם הזיכוי, עדיף היה לבססו בדומה לבית-המשפט האיטלקי - על הסייג "צורך", אשר משקף נאמנה את מטרת האם להציל את ילדיה מחרפת רעב, וכפוף גם לדרישות אובייקטיביות של נחיצות, מיידיות ופרופורציה; ולא על הסייג "זוטי דברים", המיועד למעשים קלי ערך, ולא לגניבת כרטיס-אשראי ולשימוש בו.

השימוש השגרתי במאסר בגין עבירות רכוש הוא מצעד האיוולת של מערכת המשפט הפלילי.

ראשית, עונש המאסר אינו פרופורציוני בדרך-כלל לעבירות רכוש. החוק נקבע על-ידי החוקים בחברה, ובאופן לא מפתיע הוא מחמיר מאוד עם החלשים. כפי שכתב בציניות בריאה אנטול פראנס (החכצלת האדומה, 1894) - "שויונו הנעלה של החוק אוסר על עשירים ועל עניים כאחד ללון תחת גשרים, לקבץ נדבות ולגנוב לחם".

בניגוד לסכרות מוטעות הרווחות בציבור, נציין ראשית, כי שיעור הכליאה בישראל הוא כרבע אחוז מהאוכלוסייה, והוא מהגבוהים במערב (ארה"ב היא השיאנית החריגה); מרבית האסירים אינם אלימים מסוכנים; וישנם אלפי אסירים שנידונו למאסר בשל עבירות רכוש (אכן, לא כולן בוצעו בשל עוני).

שנית, כליאה מאסיבית של עברייני רכוש גורמת סבל עצום ומיותר להם ולבני משפחותיהם. יש למצוא דרכים חכמות יותר לטפל בבעיות חברתיות. מחקרים חדשים שבחנו את מדיניות הכליאה המאסיבית בארה"ב, מלמדים שהכליאה לא השיגה את מטרותיה ובמרכזן ההרתעה והשיקום, אלא הסבה סבל רב והרסה קהילת שלמות.

גם בישראל מתמקדת הכליאה בקבוצות מסוימות, כגון ערבים; ובקרב הקטינים - ביהודים יוצאי אתיופיה. לעומת זאת, דווקא במדינות סקנדינביה, שבהן שיעור הכליאה נמוך ושבהן יש תוכניות רווחה מפותחות, רמת הפשיעה נמוכה. לרוב, המאסר אינו משקם, אלא יוצר ומחזק נטיות קרימינליות.

צפוף בכלא?

שלישית, המאסר יקר הן מונחים חברתיים, והן גם במונחים כספיים. עלות החזקתו השוטפת של אסיר - בעיקר שכר הסוהרים - היא 120,000 שקל בשנה. עלות בניית מתקני כליאה גבוהה בהרבה, ובשל השילוב בינה לבין תאוות הכליאה, הגענו בארץ לתפוסת-יתר, שהולכה לפסיקת בג"ץ המחייבת את הרשויות להקטין את הצפיפות המחפירה. כדי לקיים את פסיקת בג"ץ, חושבים רק (ומעט מדי) על שחרור מוקדם של אסירים קיימים, ולא חושבים על הימנעות ממאסרים וממעצרים מיותרים מלכתחילה.

כך, למשל, בפסק-הדין הנ"ל בעניין האם שגנבה למען ילדיה הרעבים, נאמר: "ניתן ללמוד על 'החומרה' והרחיפות שאותן ראתה המאשימה במסגרת תיק זה, כאשר הגישה בינואר 2018 תיק הדין בעבירה מיולי 2016".

פרקליט המדינה, במקום להמשיך להפר את החלטת בג"ץ בדבר שטח המחיה המינימלי לאסיר, אולי תנחה את פרקליטיך להגיש פחות כתבי-אישום ולבקש פחות מאסרים? ●